

Nieuwe stedelijke commons in Vlaanderen

Zoals in het edito van dit nummer uiteengezet, zien we het laatste decennium heel wat burgerorganisaties ontstaan. Mensen organiseren zich om concrete noden te lenigen, om vergeten ruimtes nieuw leven in te blazen, om de lokale democratie zuurstof te geven, enzovoort. En dat doen ze onder meer op het terrein van mobiliteit, landbouw, energie, munten en cultuur. Bij deze opbouw van nieuwe *commons* gaat het om de zoektocht naar nieuwe gemeenschappelijke goederen (in de betekenis van wat men 'goed' vindt), innovatieve regels en gemeenschappen die een gemeengoed willen 'zorgbeheren'.

Op 23 oktober 2014 organiseerde Pulse, het Transitienetwerk van de cultuursector, haar jaarlijkse Trefdag over het thema van culturele *commons*. De organisatoren slaagden erin een mooie staalkaart te presenteren van *commons*initiatieven, waarbij waardevolle maar weinig bekende initiatieven zich konden voorstellen.

Ondergetekende had niet alleen het voorrecht om de inleidende keynote lezing te geven over de 'grammatica van de *commons*' (de uitgeschreven versie ervan leest u in een volgende editie van Oikos), maar was ook moderator van de workshop over stedelijke *commons*. Hierbij stelden zich drie frisse, energieke en geëngageerde projecten voor. Omdat het belangrijk is dergelijke burgerinitiatieven te documenteren en vooral als aanstekelijke verhalen te verspreiden, zijn we heel tevreden dat de initiatiefnemers bereid waren hun bijdrage op de Trefdag uit te schrijven voor Oikos. Het gaat over initiatieven in Brussel, Tienen en Turnhout.

Dit toont al dat nieuwe burgerinitiatieven zich niet beperken tot de grote steden. Wat tevens opvalt, is een combinatie van expertise en spontaniteit. Aan de drie initiatieven gaan geen jaren vooraf van plannen opstellen en een zoektocht naar budgetten. Het gaat integendeel om mensen die elkaar vinden in een gemeenschappelijk doel, de goesting delen om iets te realiseren en te betekenen in de samenleving, en die –soms letterlijk bij pot en pint – besluiten om in actie te schieten. Tegelijk zitten er bij de initiatiefnemers mensen met pakken ervaring op heel diverse domeinen, die ze vol passie inbrengen in het project. En zo krijg je een synergie – een plus een wordt drie, waar veel werkgevers jaloers op zouden zijn.

Niet toevallig speelt in de drie projecten die zich hier voorstellen een gemeengoed een centrale rol: het stadspark in Tienen dat iedereen meed omdat het er vuil en verloederd bij lag, het grote braakliggende terrein in Brussel dat zonder burgeractie zeker in de handen zou vallen van projectontwikkelaars, de watertoren in Turnhout die de regionale drinkwatermaatschappij domweg verkocht aan een rijke man, en zo een belangrijke ontmoetingsplek verkwanselde.

Het is hartverwarmend om te zien hoe, tegen de dominante stroom in van een nationaal en Europees beleid dat zich fixeert op besparing, privatisering en de afbouw van publieke diensten, burgers zich terug opwerpen om gemeenschappelijke ruimtes op te bouwen los van commerciële belangen.

Deze toekomstgerichte onderstroom, met de opbouw van nieuwe *commons*, ligt Oikos nauw aan het hart ligt, voor deze nieuwe burgers wil dit tijdschrift een platform zijn. U mag er van op aan dat Oikos er ook in de komende edities aandacht aan zal besteden.

Dirk Holemans